

Läsmodul 2 (ASK): “Färden till västern 1: Den gyllene cikadan”

Anton Nordenfur <antno657@student.liu.se>

Färden till västern är indelad i sammanlagt 100 kapitel, vilket i denna svenska utgåva¹ är uppdelat i fem volymer. Boken börjar med att under kapitel 1-7 introducera huvudpersonen: Sun Wukong, en apa född ur ett stenägg av de fem elementen, som växer upp att söka efter odödlighet, vilket han finner i ett tempel. Wukong lär sig övernaturliga krafter och stor styrka, men eftersom han är stöddig och ständigt gör hyss som stör gudarna - bland annat hotar han Drakungen till att ge honom vapen och rustning, och han raderar sitt eget namn från Livets och dödens bok - så blir han till sist omhändertagen av Buddha själv, som fångslar honom under ett berg.

Därefter berättas om Xuanzang, om hur han föds till en mor som måste skicka iväg honom vid födseln, och om hur han växer upp i kloster och blir en buddhistisk munk. Samtidigt berättas om hur Buddha ber bodhisattvan Guanyin att söka i Kina efter någon villig att resa västerut för att hämta buddhistiska heliga texter tillbaka till öst. Det är Xuanzang som slutligen blir vald till uppdraget, och bland hans medhjälpare på resan finns Wukong. “*Färden till västern*” följer gruppen på äventyret då de reser efter texterna, men på vägen stöter på mängder av vidunderliga varelser, gudar och miljöer.

Boken skrevs av Wu Cheng'en på 1590-talet, under Mingdynastin, men många av de berättelser som utgör kapitel i boken är kända sedan långt tidigare i folkmun - liksom många verk under denna tiden, speciellt med mytiska teman, fungerade boken snarare som en sammanslagning av existerande berättelser än en helt nyförfattad saga. Det är dock svårt att säga vad som var nytt material och vad som var äldre folksagor, eftersom så många karaktärer och teman i boken är kraftigt inspirerade av kinesisk religion, tradition och kultur.

Författaren gjorde något så ovanligt som att skriva boken inte på formell, äldre kinesiska, utan på “vulgärt” vardagsspråk som vanligt folk talade. Detta gjorde att Wu valde att publicera anonymt, men både tradition och modern forskning säger ganska bestämt att vi kan veta att Wu är författaren.

Man vet relativt mycket om Wus liv jämfört med många andra historiska personer. Han växte upp i en mindre by, och trots att han visade intresse för att studera var detta svårt på grund av familjens fattigdom. Flera gånger försökte han examinera för att få en bra anställning, men han misslyckades flertalet gånger. Till sist fick han anställning som byråkrat, men han trivdes inte med sitt jobb och drog sig snart tillbaka för att skriva. Utöver *Färden till västern*, som är hans största och mest kända verk, skrev han även många andra dikter och berättelser. Trots detta var han fattig genom hela sitt liv, och i efterhand har relativt få av hans verk överlevt tidens tand.

Mingdynastin har i senare tid blivit känd som den kinesiska litteraturens era - under denna period skrevs de fem stora kinesiska verken (som inkluderar *Färden till västern*) som alla är mycket viktiga för den kinesiska kulturen idag. Religionen på denna tid hade blivit en naturlig

¹Wu Chengen (1995) *Färden till västern 1: Den gyllene cikadan*, Bra böcker

blandning av förfadersdyrkan, daoism, buddhism och den traditionella folktron som inkluderade många olika mytologiska varelser och ett brett spektrum av gudar. Den värld som presenteras i *Färden till västern* är en värld genomsyrad av både buddhism och denna folktro, och under läsningen slogs jag ibland av att religionerna föll ihop ganska ologiskt. Det är intressant att se hur Buddha, som började som en filosofisk lärare utan några övernaturliga krafter, i den kinesiska folktron förvandlats till en mäktig gud som alla andra. Buddha representeras här som en arketypisk persongud med känslor och viljor, någonting som går rakt emot den Siddharta Gautama som beskrivs i den nutida buddhismen som den ofta framställs. Var detta ett sätt för buddhismen att lättare genomsyra det kinesiska samhället, på samma sätt som kristendomen förändrades för att inkludera inte en "Gud" utan en "Himlens kejsare"?

En annan intressant aspekt, som jag också ofta mött i exempelvis japansk manga och anime (speciellt Miyazakis verk), är den passiva synen på övernaturlighet. Medan den västerländska reaktion på övernaturliga element oftast är förvåning när det förekommer i sagor, förekommer det här som någonting fullt väntat i vardagen. Flera gånger genom bokens gång nämns Fågel Fenix flygandes i himlen, och när en gud intervenerar i handlingen är ingen speciellt överraskad. Detta påminner i mångt och mycket om den västerländska fantasygenren, där dessa element är att vänta sig i exempelvis Tolkiens verk, men skillnaden är att dessa verk utspelar sig i fiktiva världar, medan berättelser som *Färden till västern* har en relativt bestämd lokalisering. Verk som utspelar sig i *vår värld* (exempelvis i ett bestämt land) innehåller sällan övernaturliga element utan att de framgår som överraskande vändningar i historien. De sagor som innehåller övernaturliga element passivt, utspelar sig däremot ofta i ett obestämt fantasiland "långt, långt borta".

Det är också intressant att berättelsen använder sig av en sådan antihjälte som Sun Wukong, som användes relativt sällan i andra verk på denna tiden. Medan huvudpersoner ofta framställs som genomgoda superhjältar utan några allvarliga nackdelar, framställs Sun Wukong genom berättelsen som en ganska otrevlig och irriterande typ. Trots att hans krafter genom berättelsen är enorma, försvagas han av sitt barnsliga psyke, vilket gör att han lätt kan besegras av Buddha när han gått för långt. Det är en karaktär med sina styrkor och sina svagheter, en karaktär som inte nödvändigtvis ska gillas av läsaren, utan som snarare irriterar med sin envishet och sin kaxiga attityd.